

Pædagogisk læreplan for

Børnehaven Fyrrekrat

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse i Børnehaven Fyrrekrat. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det pædagogiske arbejde i hverdagen.

Det fremgår af den pædagogiske læreplan, hvordan vi i Børnehaven Fyrrekrat, så vidt muligt, gennem hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikles og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø er tilrettelagt, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiver og deltagelse, til børnefællesskabet, til den aktuelle børnegruppes sammensætning og til børnenes forskellige forudsætninger.

Vi arbejder med, at det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø er integreret i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Vi tilstræber at vurdere børneperspektivet i et børnemiljø, og at inddrage børns egne oplevelser af børnemiljøet ud fra deres alder og forudsætninger.

Lidt om vores børnehave

Vores lille skovbørnehave ligger i ét af de dejligste områder i Skagen.

Omkranset af en vidunderlig natur med både skov og krat.

Vi er normeret til 34 børn, så der er rigeligt med plads til fordybelse og mulighed for at finde en lille niche uden at blive forstyrret.

Vi opholder os udenfor i hovedparten af dagens timer. I de lyse sommermåneder er de første børn allerede ude ved ottetiden, nogle gange før. De har ofte projekter i gang fra dagen før, som de bygger videre på dagen efter.

Naturen appellerer til nysgerrighed - fordybelse – motoriske udfoldelser – spændende

oplevelser – uforstyrret leg med bedstevennen – en rask fodboldkamp – dåseskjul – stikbold og meget mere.

Vi finder dyr i skovbunden. Undersøger hvad de hedder, hvad de spiser og hvor de bor. Når vi har fundet ud af det, sætter vi dem ud i naturen igen.

Udenfor har vi også en lille grøntsagshave. Her er drivhus, hvor vi i sommermånederne ex. dyrker tomater, agurker og peber. Der er tre højbede, hvor vi dyrker kartofler, gulerødder, salat, persille, jordbær osv. Børnene er med til at så i højbedene. De hjælper med at vande og følger spændte de små frø spire og blive til grøntsager, som vi smager på, når de er store nok.

Vi spiser ofte madpakkerne udenfor. Det er fantastisk at være på skovtur hver dag. Vi sidder samlet eller i små grupper og nyder solen og den skønne natur omkring os. Ofte har vi gang i bålet. Nogle gange kun for hyggens skyld, andre gange har vi måske bagt pandekager, lavet suppe eller lavet snoebrød.

Ture ud af huset er også en del af vores dagligdag. Vi har et pragtfuldt nærområde og besøger Flagbakken – stranden ved Kongevillaen – Den tilsandede kirke – Rideskolen – fodboldbanen - cykle til Stokrenden osv. Disse ture giver uforglemmelige oplevelser – kendskab til nærområdet og ikke mindst mulighed for at fordybe sig i de ting vi møder undervejs. Udsigten fra Flagbakken, ture til Kappelborg for at lege på legepladsen, se film eller teater og meget mere.

Vores værksted er et lille rum med brændeovn, så det kan bruges året rundt. Her smutter vi ind, hvis der kommer en byge, eller hvis vi bliver lidt kolde. I sommerhalvåret står døren åben og børnene kan køle ned, hvis det er for varmt udenfor. Her tegnes, males, hamres og saves.

Værkstedet bruges også af Storegruppen, når vi spiser madpakker og laver storegruppeaktiviteter.

Indenfor har vi tre små rum, hvor vi ændrer indretningen efter børnenes behov. Her er også et fællesrum med køkken. Fællesrummet er midtpunktet i huset, her spises også madpakker, når det er for koldt eller vådt udenfor.

Her var lidt om vores skønne børnehave. I det følgende vil man kunne læse om de forskellige læringsmiljøer og hvordan børnene trives, lærer, udvikles og dannes.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan er udarbejdet med udgangspunkt i:

- Det fælles pædagogiske grundlag, som består af en række fælles centrale elementer, som skal være kende-tegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark
- De seks læreplanstemaer
- De tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.
- Frederikshavn Kommunes Børn – og Unge politik.

Hvis du vil vide mere om rammen for den pædagogiske læreplan

[Den styrkede læreplan](#)

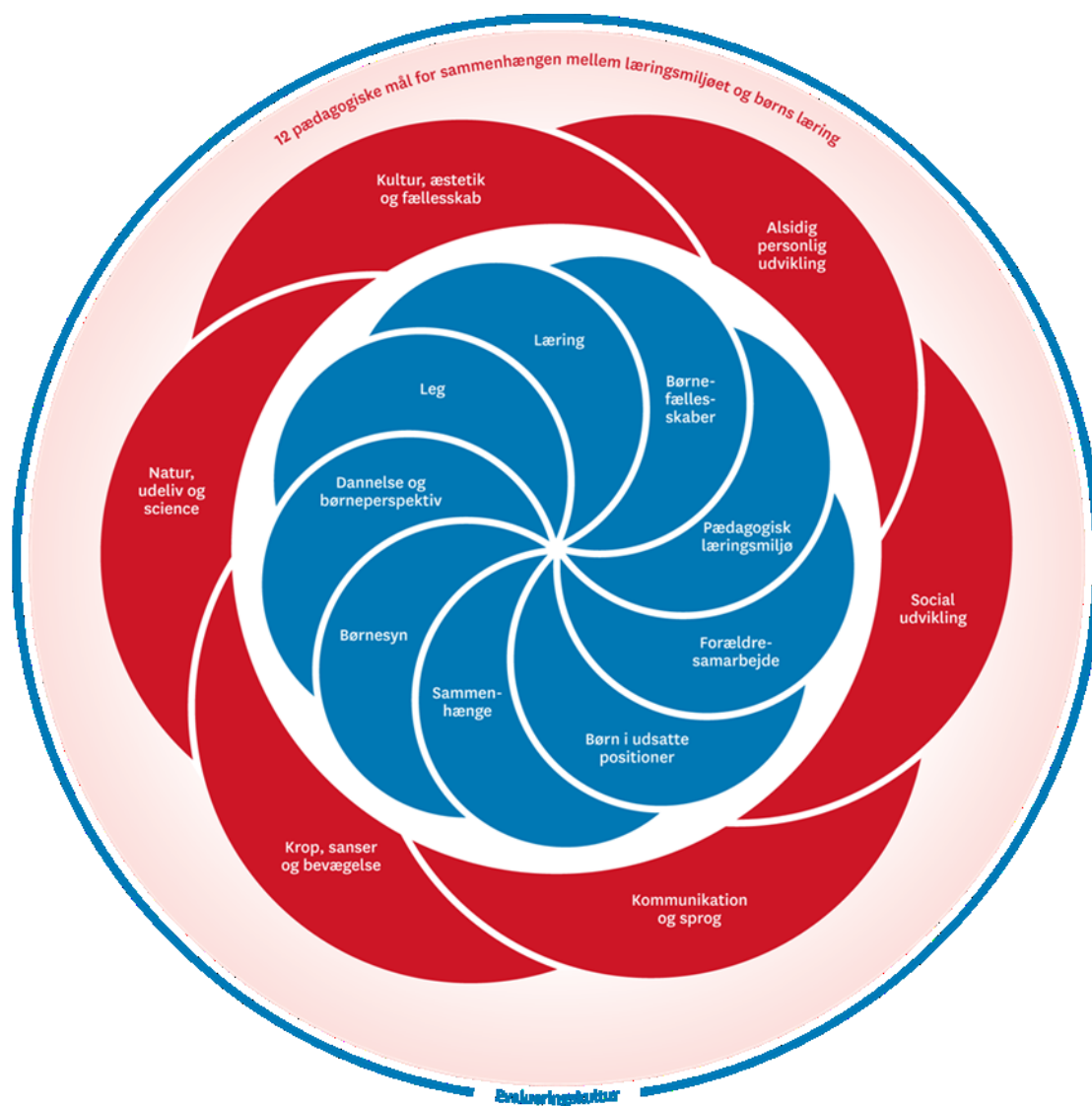
(højre klik og tryk på; Åbn Link)

Hvis du vil vide mere om Børn og Unge politik Frederikshavn

[Børne- og ungepolitik Frederikshavn](#)

Det fælles pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer

Det pædagogiske grundlag

Temaer i det pædagogiske grundlag	Korte retningsgivende refleksioner og eksempler på, hvordan vi i Børnehaven Fyrrekrat forholder os til temaet
<p>Børnesyn</p> <p>Hvordan kommer "børnesyn" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p><i>Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.</i></p> <p>For os er det vigtigt at børnene føler sig velkomne i børnehaven. Det er vigtigt de ved sig set.</p> <p>Vi støtter op om den børneinitierede leg og børnenes relationer til hinanden. Børnene skal have mulighed for fordybelse, samt et godt legemiljø, hvor fantasien får frit spil.</p> <p>De voksne tager udgangspunkt i det enkelte barn og dets kompetencer. For os er det vigtigt som voksne at gå foran i det omfang der er behov og lægger "spor" for barnet og dermed skabe de rammer, som det enkelte barn har brug for.</p> <p>Eksempel:</p> <p>Når børnene møder ind om morgenen, er det vigtigt at de bliver budt velkommen med navns nævnelse. At de føler sig set. At vi taler med børnene og viser interesse for deres liv.</p> <p>Ex. Havde du en dejlig dag med bedste i går, eller gik det godt til fodboldtræning i går, har du haft en god ferie, vise oprigtig interesse for deres nye skoletasker, som de tager med for at vise os osv.</p> <p>Eksempel:</p> <p>En dag har en voksen planlagt bål, men en flok drenge vil rigtig gerne save grene af juletræerne og bygge en hule. Den voksne lægger sine planer til side og projekt hule går i gang. Projektet løber over lang tid, indtil der ikke er flere juletræer. Hulen er halv færdig. Næste år er der kommet flere træer og drengene er klar igen. Nu er hulen næsten færdig.</p>

Dannelse og børneperspektiver

Hvordan kommer "dannelse og børneperspektiver" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børn på f.eks. 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt, som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbud skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarlige for at skabe.

Dannelse for os er en bevidsthed hos os voksne om, at tage udgangspunkt i det enkelte barn, skabe tryghed og et godt pædagogisk læringsmiljø, hvor barnet kan udvikle sig og lære inden for alle områder. Børn skal være børn og ikke bekymre sig og påtage sig voksnes ansvar. Børnene skal vide sig betydningsfulde og vide at vi som voksne vil dem det bedste. Børns vilkår er forskellige, men uanset hvor store udfordringer de har, er det vores opgave at hjælpe børnene godt igennem, så længe de er i børnehaven. Fokus på barnets medbestemmelse og deltagelse på lige vilkår.

Eksempel:

Legekunst er et projekt hvor der er fokus på børns medinddragelse. Fyrrekrat var med i projektet i 2020.

Vi arbejdede med musik, sprog og bevægelse og havde en musiker, som kom ad 8 omgange hos os. Børnene fik skabt et eventyr og de lavede selv handlingen. Derudover lavede de sange og melodier til eventyret. Det var en stor succes. I dag flere måneder efter, hører de stadig eventyret og synger sangene.

Leg

Hvordan kommer "leg" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af dagtilbuddet. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer bl.a. fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes for at alle børn kan være med og for at legen udvikler sig positivt for alle børn.

For vores børn har legen samme betydning for barnets udvikling, som vand har for, at græsset gror.

Vores område lægger op til legen og vi tror på den børneinitierede leg, hvor børnene selv finder på spændende lege på vores fantastiske område.

De er heldige at kunne lege i et område med mange forskellige niches, hvor der kan leges uforstyrret også uden at blive forstyrret af voksne.

Nogle gange skal vi voksne guide i legen og ex. hjælpe et barn i gang.

Eksempel:

Rigtig god leg på legepladsen. Et legehuse, en kost, en pensel og en skål med vand.

Legen indeholdt de tre samme børn.

Legen er lige begyndt, roller fordelt og far er ved at arbejde på huset. Mor er ved at dække bord og baby sidder i huset sammen med mor.

Mor laver mad til baby og hun mader hende gennem vinduet.

Så rykker legen videre og familien skal ud at handle. De har flyttet sig ca. 20 m fra huset og undervejs skifter mor og baby roller. Far er blevet til storebror.

Så kommer de "hjem" og de er igen i egne roller, mor, far og baby. Nu skal far i gang med at skifte baby, han bruger kosten til at tørre måsen. Far tager på arbejde og imens får mor og baby lige malet huset. Dette er et øjebliksbillede af en rigtig god leg.

De voksnes rolle var at være iagttagende, ikke forstyrre, men være tilgængelige.

Eksempel:

I vores dejlige skov er der mange muligheder. Noget vi gør rigtig meget er, at gå tur i "Stilleskoven", hvor vi leger gemmeleg. Her er alle med og alle elsker at være med, også de børn som kan have svært ved at blive en del af fællesskabet. Her skaber de voksne rammerne, så ingen er udenfor.

Læring

Hvordan kommer "læring" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Læring skal forstås bredt, og læring sker f.eks. gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse.

I vores skovbørnehave er der mange praktiske gøremål, så som at tømme brændetårn, hugge og stable brænde, arbejde i køkkenhaven, hvor børnene følger såning, spiring og høst. Vi spiser kartoflerne, laver marmelade af rabarber og bær, hiver gulerødder og radisser op af jorden og laver mad på bålet. Alle disse ting giver mange dybsindige snakke med børnene, hvor de får indsigt i "fra jord til bord". Igennem disse praktiske gøremål sker læringen.

Eksempel:

Vi havde besluttet at vi ville lave suppe på bål af nogle ting fra naturen. Vi tager på tur i skoven, hvor der er masser af friske brændenælder. Børnene får at vide hvordan brændenælderne kan plukkes uden at de brænder sig. De får handsker på og plukker derefter en kæmpe portion. Mange var lidt mistænksomme ved at skulle lave suppe af brændenælder og efterfølgende spise det.

Da vi kom hjem hakkede børnene brændenælderne, hakkede løg og skrællede kartofler. Suppen blev sat over bålet og i mens lavede børnene snobrød, som de kunne spise sammen med brændenældesuppen. Børnene fandt ud af at brændenældesuppe smagte fantastisk og i løbet af ingen tid, var gryden tom. En a-ha oplevelse for mange.

Børnefællesskaber

Hvordan kommer "børnefællesskaber" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn, både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fælleskab i dagtilbuddet.

I Fyrrekrat vægter vi venskaber meget højt. I et venskab, er man tryk og tør være sig selv og vise hvem man er, være sur og grædende, såvel som glad og sorgløs. Man kan gå på kompromis og vente til det bliver ens tur og tilsidesætte egne behov. Et godt venskab og gode relationer fremmer selvfølelsen hos barnet og bidrager til udvikling af den sociale kompetence.

Der opstår mange gode relationer i legen i dagligdagen og børn finder hurtigt ud af, hvem de gerne vil være sammen med. Vi støtter børnene i at få løst konflikter, for at få de bedste relationer børnene imellem. At tale med hinanden er et vigtigt redskab i relationen til andre. Gennem dialogen og spejling i hinanden og de voksne, lærer børnene at tage sig af hinanden. Andre kulturer er en naturlig og vigtig del af vores dagligdag, hvor sproget er en stor barriere. Disse børn skal mødes med respekt og forståelse af børn og voksne, hvor voksne skal skabe muligheden og rammerne for, at de indgår i samværet med de andre børn i børnehaven. De små lærer af de store.

Eksempel:

Der var en pige som ikke turde kravle op i et træ. Straks var der en anden pige som klatrede op for at vise hende hvordan man gjorde. Børnene er også gode til at hente hjælp hvis der er nogen, som har brug for det. I øjeblikket har vi mange små nye børn, som har brug for hjælp. Ex. i garderoben, hvor de i vinter skulle have mere tøj på. De store er rigtig gode til, at hjælpe de små.

Eksempel:

En af de store piger ser at én af de små piger har svært ved at få sin flyverdragt på og siger: "Skal jeg hjælpe dig" og viser pigen hvordan hun får flyverdragten på.

Det pædagogiske grundlag

Temaer i det pædagogiske grundlag

Korte retningsgivende refleksioner og eksempler på, hvordan vi i Børnehaven Fyrrekrat forholder os til temaet

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan har vi gennem hele dagen etableret et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

I håbet om at skabe en god dag for børn og voksne i Fyrrekrat, har vi valgt at være funktionsopdelt. Dette giver mulighed for, at børnene kan søge de aktiviteter hvor de helst vil udfolde sig og udvikle kreativiteten.

Vi er opmærksomme på børn med særlige behov, hvor vi som voksne vælger aktiviteter de kan profiterer af. Vi er bevidste om at følge børnenes spor og ændre det vi har planlagt. Vi er som voksne forberedte og ved hvad der skal ske i løbet af dagen.

Vi ser legen som meget vigtig, da legen udvikler kreativitet, fordybelse, sociale relationer og m.m.

Vores daglige rutiner er et stort læringsrum. Æn af vores mange rutiner er f.eks. garderoben, spisesituationen og bleskiftning. Her er dialogen i højsædet.

Vi er synlige voksne, der guider børnene igennem dagen og vi arbejder intenst på at have endnu større fokus på børnenes perspektiv.

Vi tager udgangspunkt i de børn vi har og det som fungerede tidligere, fungerer måske ikke nu, så må vi ændre det.

Vi arbejder med Den styrkede pædagogiske læreplan, hvor læringsmiljøer er en væsentlig del af vores dagligdag.

Eksempel:

Børnehaven får foræret en sæbekassebil af nogle forældre. Da den ikke er til at køre med i flis, tog en voksen og nogle børn bilen med ud på parkeringspladsen. I begyndelsen skubbede en af de store drenge to piger på skift. Legen udviklede sig og flere børn kom til. De stillede sig op i kø. En fandt noget flis som blev brugt til billetter og en anden tjekkede billetterne. Tog en pind og "skrev" på flisen. Drengen der skubbede bilen og ham der tjekkede billetter, satte en pind fast i huen, så den gik ned til munden. Så snakkede de sammen om, hvordan det gik. Den voksne hjalp til i køen, da det ikke gik helt hurtigt nok for de yngste. En fantastisk leg, hvor børnene selv indtog forskellige roller og fik legen godt i gang.

Forældresamarbejde

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring. Et godt forældresamarbejde er af væsentlig betydning for en god tid i børnehaven. Trygheden og tilliden skal være der, når man som forældre afleverer det dyrebareste man har i andres varetægt. I Fyrrekrat er vi meget opmærksomme på, at alle føler sig set, hørt og forstået. At forældrene føler sig velkomne. Det er vigtigt at der er tid til at fortælle om barnets dag. Vi bestræber os på, at fortælle de små gode historier og støtte op om familien, når der er brug for det. Har vi eller forældrene en bekymring, lille som stor, tager vi fat om det og samarbejder om en løsning, så vi kan støtte op om barnet.

I Fyrrekrat er der altid mulighed for, at snuppe en kop kaffe inden man kører på arbejde og få en stille og rolig start på dagen. Dialogen forældre og børnehave imellem vil være med til at skabe tryghed for børn og forældre i børnehaven.

Eksempel:

Et barn har gået i børnehaven et stykke tid, hvor vi har været obs på dets udfordringer med sproget. Vi tager en snak med forældrene, som er opmærksomme på det samme. Forældrene siger ja til, at barnet deltager i børnehavens sproggruppe, hvor indsatsen i 1. omgang er, at placere barnets sproglige vanskeligheder. Sprogarbejdet tilrettelægges så godt som muligt efter gruppens behov. Efter en tid taler vi med forældrene og vi er enige om, at der

	<p>nok skal mere hjælp til, da vanskelighederne med sproget påvirker barnets relationer til de andre børn. Sammen med forældrene, tages barnet op på Inst. Rådgivning, hvorefter vi kan lave en indstilling til en talepædagog. Denne tester og underviser barnet målrettet og har samtaler med forældrene i hjemmet. Over tid forbedres sproget til stor hjælp for barnet, både i samværet med andre børn, men også i aktiviteter, hvor barnet nu er mere åben og deltagende.</p>
<p>Børn i udsatte positioner Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?</p>	<p><i>Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.</i></p> <p>Vi har fokus på børn i udsatte positioner. Ser vi et barn har udfordringer, kontakter vi hurtigt forældrene og samarbejder om at skabe den bedste dag og tilgodese barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse. En ærlig dialog er vigtig. Forældrene kender deres barn bedst og vi indbyder til en dialog omkring de udfordringer barnet har, så vi sammen kan skabe de bedste rammer for barnet i børnehaven.</p> <p>Eksempel: Hver gang vi har personalemøder og vi når til punktet børn tager vi trivselsskemaet i brug. Vi synes det er et rigtigt godt arbejdsredskab til at se på de børn der går i vores børnehave. Vi kan på den måde hurtigt se om vi har børn der mistrives og som har brug for en bedre hverdag. Vi havde et barn som havde gået i børnehaven i et stykke tid. Vi kunne med tiden se at det ikke havde nogle sociale relationer til de andre børn. Han brugte dagen til at observere de andres leg og ville heller ikke deltage i legen med de andre. Vi valgte at have ekstra fokus på ham i et stykke tid og vi kaldte det ” månedens barn ”. Med en målrettet indsats oplevede barnet nye og bedre relationer til de voksne samt med tiden nye og bedre relationer til de andre børn.</p>
<p>Sammenhænge Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?</p>	<div data-bbox="699 1541 1046 1798" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="1066 1541 1414 1798" data-label="Image"> </div> <p><i>Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng i børnehaveklassen.</i></p> <p>I Fyrrekrat har vi en Storegruppe, hvor børnene forberedes bedst muligt til skolen. At gå i skole kræver at barnet mestrer koncentration, opmærksomhed, sociale kompetencer og er</p>

følelsesmæssigt parat. Derfor synes vi det er vigtigt, at barnet præsenteres for forskellige udfordringer, så de får mulighed for at øve sig og forberedes til skolelivet. Når barnet er fyldt 5 år, kommer det i Storegruppen, hvor de hører til indtil skolestart. Storegruppen spiser normalt sammen i værkstedet, hvor vi laver forskellige aktiviteter.

Eksempel:

I øjeblikket arbejder vi meget med tal og bogstaver da vi lige nu har en børnegruppe der har stor interesse for dette. Et eksempel er at vi sammen med børnene skriver tallene et til tyve på tavlen. Tallene bliver visualiseret. Derefter skulle de lave en prik til prik opgave, og kunne bruge tallene på tavlen til hjælp. Derefter farvede de tegningen.

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Vores børnehave ligger i skoven og dermed med stor afstand til byen. Dog benytter vi os af Kulturhuset og legepladsen derved. Vi besøger Skagen by- og egnsmuseum, svømmehallen og kirkens arrangementer. Tæt på os ligger Den tilsandede kirke, rideskolen, Stilleskoven, Flagbakken og meget mere, som vi besøger flittigt.

Eksempel:

En dejlig sommerdag gik turen med madpakker til Den Tilsandede Kirke. Undervejs måtte vi springe over mange hugorme. Der var mulighed for at komme op i Kirken og vejen derop var smal og mørk.

Vi blev mødt af den mest fantastiske udsigt og svaler der fløj ud og ind.

Madpakkerne blev spist oven på kirken der var tilsandet og vi fik en meget god og lærerig snak om historien bag Den tilsandede Kirke og hvorfor den ser ud som den gør. Mange af børnene havde selv deres egne historier.

1. ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social - og kulturel baggrund.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling

Vi har i øjeblikket rigtig mange 3 årige i børnehaven, som har brug for nærhed, omsorg og guidning fra voksne. De har brug for hjælp til de basale behov, som tøjet i garderoben, men også støtte til at få skabt relationer til de andre børn.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Vi er oftest udenfor og ved opstart havde de små base i vores sandkasseområde, sammen med en voksen. I øjeblikket er verden stadig stor for nogen af dem og de søger meget voksenkontakt og har brug for hjælp til at komme i gang sammen med de andre børn. Er vi på tur, går vi små ture, som de både kan holde til og overskue. Garderoben kan være svær og uoverskuelig og de får naturligvis hjælp af de voksne og ofte også de store børn .
I det psykiske læringsmiljø	Vi lægger vægt på at børnene som udgangspunkt er ordentlige med hinanden og at vi som voksne har fokus på, at alle børn skal føle de er noget værd, ingen skal mobbes og grøbunden skal lægges til, at børnene udvikler empati for andre mennesker. Vi skal som voksne være lyttende og guide børnene i samværet med hinanden. De små skal have tid til at falde til, lære børnehaven at kende og opleve hvordan det hele forgår her. Hvad og hvordan leger de andre børn, hvad kan tingene bruges til og den voksne hjælper dem med at komme i gang. Tryghed fra start er utrolig vigtig for resten af børnehavetiden. Børnene skal tage hjem fra børnehaven og føle de har haft en god dag sammen med de voksne og deres venner.
I det æstetiske læringsmiljø	Det er vigtigt at børnehaven både ude og inde er et rart sted at være og vi lægger op til, at vi passer på vores ting. Vi sørger for der er legetøj til børnenes alder og efter deres interesser.

Indretning, hygge, børns indflydelse på udsmykning, skaber en stemning, hvor man føler sig godt tilpas. Da vi jo er en skovebørnehave, ligger vores fokus naturligvis på vores udendørs arealer. Det er vigtigt for os at børnene bliver udfordret når de træder ud af døren. Der sker jævnligt forandringer som igen inspirere til nye lege. F.eks. hver år smider forældrene deres "brugte" juletræer ud til os. Der bliver bygget huler, slæbt, savet og klippet ud af det hårde liv.

Når vi arbejder med alsidig personlig udvikling kan det ses at vi står på det **DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG** i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv

Det pædagogiske personale anerkender børns forskellighed, men hverdagen planlægges primært ud fra et voksenperspektiv. Fællesskabet mellem børnene er af og til medtænkt i planlægningen.

Vi er på tur. Den voksne har en plan hjemmefra med turen. De kommer til en skillevej og den voksne spørger børnene: "Skal vi gå til højre eller venstre?" "Til venstre" siger børnene. "Nej, vi skal godt nok til højre" siger den voksne.

Vi er meget opmærksomme på, at arbejde med børnenes perspektiv, hvor en presset dag med manglende tid og få personaler ofte har gjort, at vi træffer valget. I øjeblikket kører vi projektet "Legekunst" som handler om at have fokus på børnenes perspektiv og dette skal bredes udi hele personalegruppen.

Vi arbejder med forskellige idéer til projekter omkring børns medbestemmelse.

Børn i udsatte positioner

Indretningen af det pædagogiske læringsmiljø er fleksibelt og tilpasses børn med behov for ekstra indsats.

Vi har et lille hus, men fleksibiliteten er stor. Et barn har brug for en anden plads i garderoben fordi garderobesituationen for ham var uholdbar. Vi så han blev udstillet. Han fik ny plads ved indgangen, hvor der var mere plads.

Et andet barn har brug for pauserum og et sted han kunne blive børstet og vi indrettede vores sprogrum og mødelokale til ham.

Forældresamarbejde

Det pædagogiske personale møder alle forældres kultur, synspunkter og værdier på en respektfuld måde. Det pædagogiske personale er reflekterende omkring kontakten til de enkelte forældre og inddrager forældrenes perspektiver i samarbejdet.

Vi lægger meget vægt på, der bliver sagt godmorgen med navns nævnelse, når børn og forældre møder ind om morgenen. Kommentere nyt hår, sko, tøj, spørge om de har haft en god fredag osv.

Vi vægter samarbejdet og den daglige kontakt med forældrene meget højt. Forældrene er meget engagerede i børnehaven og deres børns hverdag. Dialogen er vigtig for at skabe tillid og tryghed og dermed skabe den bedste dag for børnene.

Sammenhænge

Børnene glæder sig til overgangsaktiviteter. Dette ses fx ved at børn udtrykker glæde, når emnet italesættes af voksne og at de gerne deltager i overgangsaktiviteter.

Børnene er meget aktive og entusiastiske ifm. Storegruppearbejde. De har deres egne mapper med opgaver, som vi både kan lave sammen, men de må gerne arbejde med dem, når de har lyst.

En dag arbejdede vi med årstiden efterår. Børnene dekorerede et træ på vores tavle med blade i efterårets farver og hvad de ellers syntes skulle på, som hører efteråret til. Den voksne blev forstyrret, men børnene fortsatte ivrigt og fik træet dekoreret med blade, kogler osv.

2. SOCIAL UDVIKLING

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om social udvikling

For os er det vigtigt at børnene får skabt gode relationer hinanden imellem. Også at de store børn lærer at drage omsorg for de små. Vi har en gruppe store børn, som er rigtig gode til at tage sig af de yngre børn. De er hjælpsomme og omsorgsfulde. Vi taler med dem om, hvor godt det er at hjælpe hinanden og vi oplever at de, af sig selv tager sig af de små. Både i ex. leg og påklædning.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Vores legeplads er indrettet på en måde som tilgodeser de sociale fællesskaber. Vi bor i en skov og her er mulighederne for bevægelse, at udfordre sig selv og hinanden, bruge sin fantasi, være nysgerrig i rigt mål til stede. Legepladsen rummer mange nicher, hvor børnene kan lege uforstyrret i små grupper, hvilket er befordrende for relationer. Her ser vi ofte de store gynde de små, trøste, bringe dem til en voksen, hjælpe dem med at finde kasser, så de kan nå rutsebanen og m.m. I garderoben kan det være svært at finde sine ting, inden man har lært at holde orden på sin plads. Her kommer de store ofte de små til undsætning og hjælper med at finde strømperne og med at få dem på.
I det psykiske læringsmiljø	Vores mål er, at det enkelte barn får mulighed for at vokse og udvikle sig i samværet med andre børn. At de har ro til at fordybe sig, bliver guidet i relationerne til de andre børn, hvis de har behov for hjælp. Vi ønsker at alle børn kan tage hjem fra børnehaven og føle de har haft en god dag i børnehaven sammen med vennerne og følt sig som en vigtig del af fællesskabet. Vi har fået opbygget en kultur for empati og hjælpsomhed.
I det æstetiske læringsmiljø	I Fyrrekrat arbejder vi med at lægge spor og skabe rammer, som er tilgængelige og inspirerende for børnene. Uderummet dækker over et stort område, hvor vi vægter tingene er i orden og der er mulighed for

at bruge sin fantasi. Børnene leger på kryds og tværs, store og små og bruger brænde som telefoner, bygger reoler af pinde, Burgerking med skovens materialer, politi og røvere og meget mere.

Når vi arbejder med social udvikling kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv

Det pædagogiske personale indtager en medlegende rolle. De følger børnene i legen og har dialoger med børnene om deres eget valg af legetema og materialer. Det pædagogiske personale støtter, guider og rammesætter børnenes leg, så den udvikler sig positivt for alle børn. Der gives mulighed for, at der skabes relationer og læring gennem leg. Nye materialer og idéer til leg introduceres med jævne mellemrum.

En af pigerne er i gang med at lege spejder i gravehullet. Hun laver en rundkreds af mælkekasser og laver et bål af pinde. Flere andre børn vil gerne låne nogle af kasserne og den voksne hører om hun kan undvære nogle af dem. Det er jo ikke nemt, når kasserne er bålplads. Den voksne hører pigen om andre kan være med i legen. Det må de rigtig gerne og de andre børn sætter sig ved "bålet", får pinde til snobrød og er med i legen. De får lige at vide, at de skal passe på ikke at brænde sig på bålet.

Børn i udsatte positioner

Det pædagogiske personale inddrager altid familien i forebyggende arbejde og støtter familiens initiativer og perspektiver gennem dialog, anerkendelse og pædagogisk vejledning.

Et eksempel er et barn med massive sproglige vanskeligheder fra en tosproget familie. Vanskelighederne med sproget gav problemer i relationerne til både børn og voksne. Barnet havde meget svært ved at tilegne sig det danske sprog og mestrede heller ikke det andet sprog i familien. Via et tæt samarbejde med familien, institutionsrådgivning, specialteamet samt støtte, opnåede barnet en meget god børnehavetid med trivsel og gode relationer.

Forældresamarbejde

Forældrene spiller en stor rolle i barnets muligheder for at skabe relationer til andre børn. Fra start opfordrer vi forældrene til at tage kammerater med hjem fra børnehaven og ligeledes lade deres barn komme med andre hjem at lege.

Dette skaber en samhørighed børnene imellem, som er tydelig igennem dagen i børnehaven.

Sammenhænge

Det pædagogiske personale tager regelmæssigt børnene med på ture ud af huset for at opleve nye steder og begivenheder med udgangspunkt i såvel børnenes perspektiv og et læringsperspektiv.

Vi bor i et skovområde, hvor der er mange muligheder for, at opleve verden omkring os. Vi er ofte på ture med både store og små. Der bliver snakket og fortalt, lært om det vi ser og oplever.

Pt. samarbejder vi med skolen om en god skolestart og dette arbejder vi på bl.a. skal indeholde besøg hos hinanden og mange andre initiativer, som gør overgangen og sammenhængen mellem børnehaven og skole nemmere for børnene.

3. KOMMUNIKATION OG SPROG

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om kommunikation og sprog

Vi har i børnehaven en sproggruppe, hvor vi forsøger at hjælpe de børn, som har sproglige udfordringer. Formålet med gruppen er, at udvikle børnenes sprog alt efter hvilke vanskeligheder barnet har. Sprogpedagogen har til opgave at involvere kolleger i det enkelte barns udfordringer, så sprogarbejdet bliver en integreret del af dagligdagen.

Vi er i dagligdagen meget opmærksomme på dialogen. Både på tur, aktiviteter, måltider, garderoben, bleskift osv.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	I samværet med børnene både ude og inde, taler vi meget sammen. Fantasien får frit spil og både børn og voksne taler om mulighederne. Ved praktiske opgaver, så som arbejdet i køkkenhaven, oprydning på legepladsen, bygge huler er dialogen et vigtigt redskab og bruges flittigt. Derudover opfordrer vi børnene til selv at sætte ord på over for hinanden, hvis de ex. er uenige om noget. Desuden har vi en sproggruppe, som samles en gang om ugen. Sproggruppen har sit eget lokale med mange spændende materialer, som udvides efter de behov børnene har.
I det psykiske læringsmiljø	Vi voksne er rollemodeller for børnene også hvad angår sprog. Hvad siger vi og hvordan siger vi det. Vi viser børnene hvordan vi skal tale med hinanden og det er vigtigt for det enkelte barn at vi viser forståelse for deres følelser og anerkender dem.
I det æstetiske læringsmiljø	En del af sprogarbejdet foregår i et rum, som er indrettet specifikt til dette. Der er spændende materialer på hylder og vægge, hvor børnene inspireres og den voksne kan vælge materialer ud fra hvad barnet har brug for. Rummet er spændende for børnene. De er meget optaget af de farverige bøger, plakater, kufferter og poser med sjove materialer.

Når vi arbejder med kommunikation og sprog kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv

Spisesituationen er et af de største læringsrum der findes. Derfor gør vi meget ud af at gøre frokosten til en hyggelig og udbytterig stund. Der bliver snakket om hvad børnene har med i madpakken, hvem de har leget med, hvad de har leget og meget mere. Her snakker vi om, hvor vigtigt det er vi lytter og giver plads til hinanden. Samtalen er en vigtig del af denne stund.

Eksempel:

I Storegruppen er vi en stor flok og det kan være svært at komme til orde og alle har meget at fortælle. Derfor rækker børnene hånden op og alle får fortalt hvad de gerne vil.

Om mandagen fortæller alle hvad de har lavet i weekenden. En fortæller at de har været i Lalandia og de har svømmet og leget og spist masser af is. Så siger en anden at hun har også været i Lalandia, men det var på sommerferie. Pludselig vil alle gerne fortælle om deres ture til både Lalandia, Skallerup klit og campingpladsen og vi får en god snak om, hvad de har lavet og hvem de har været sammen med.

Børn i udsatte positioner

Vi har en bevidst opmærksomhed på de børn hvis livsvilkår forandres markant og de derved bliver sårbare. F.eks. ved skilsmisse, dødsfald, flytning osv. Den øgede opmærksomhed på disse børn via snakke og omsorg, giver børnene tryghed og vished om accept og anerkendelse fra de voksne de er omgivet af.

Eksempel:

Et barn fortæller under måltidet at far er flyttet fra mor og mig. Pædagogen tager en snak med forældrene, som ikke har snakket med barnet om, at de ikke er kærestere mere. Her er dialogen med både barn og forældre vigtig, for at skabe trivsel og tryghed for barnet.

Forældresamarbejde

Vi er meget opmærksomme på dialogen med vores forældre. Det sker via jævnlige samtaler omkring deres børn, "snakke" i garderoben og på legepladsen. Vi viser interesse for deres liv og gør fra start opmærksom på, hvor vigtigt det er, at vi opnår gensidig tillid. Det er altid muligt at få en snak, hvis der er behov for det.

Eksempel:

I denne tid, er det ikke muligt at have den samme kontakt med forældrene som vi er vant til. En dag kom en mor og hentede sit barn og en medarbejder er opmærksom på, at det er et stykke tid siden hun har talt med moren. Hun går udenfor og tager en snak med mor om løst og fast og viser interesse for deres dagligdag og virke. Dette fremmer et godt forældresamarbejde.

Sammenhænge

Det pædagogiske personale tager regelmæssigt børnene med på ture ud af huset, for at opleve nye steder og begivenheder med udgangspunkt i såvel børnenes perspektiv og et læringsperspektiv.

En pædagog er på tur med en gruppe børn. På vejen støder de på en myreture og der bliver en længere dialog om myrenes liv og færden. Senere støder de på et område med masser af blade i efterårsfarver. Snakken går omkring de forskellige årstider og hvorfor bladene ser ud som de gør lige nu.

4. KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om krop, sanser og bevægelse

Vi er en skovbørnehave med alle muligheder for fysisk udfoldelse. Dette betyder at det enkelte barn udfordres motorisk, da en skovbørnehave består af kuperet terræn, træer, forskelligt underlag, gynger, balanceudfordringer osv. Vi har pt. en børnegruppe, som er rigtig gode til at bruge alt det som vores område tilbyder. Gyng, grave huller, balancere, klatre i træer og m.m. Dog er vi opmærksomme på, at vi har små nye børn, for hvem området er stort og uoverskueligt.

Vi modtog et lille nyt barn, for hvem det var fuldstændig uoverskueligt at klatre i et træ. Barnet havde set de større børn klatre langt op og ville gerne det samme. Via guidning fra en voksen og ved at kigge på de store, lykkedes det barnet over tid at komme længere og længere op i træet og det blev en kæmpe sejr.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	At kunne klatre i et træ er ofte en udfordring for et lille nyt børnehavebarn, men børnene samarbejder og lærer af og hjælper hinanden. De vil gerne lære det de andre kan. Det er reelt et brobygningsarbejde.
I det psykiske læringsmiljø	Anerkendelse og succes vokser alle af. Og vores legeplads er indrettet sådan at "øvelse gør mester". Ved at øve sig og lykkes sammen med andre, øges barnets selvværd og selvtillid.
I det æstetiske læringsmiljø	Vi gør alt hvad vi kan for at vores legeplads er indbydende og vedligeholdt og dermed appellere til leg og fysisk udfoldelse.

Når vi arbejder med krop, sanser og bevægelse kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv

Alle børn er hver dag fysisk aktive sammen med pædagogiske personale. Dette på en måde hvor de bliver forpustede. Denne fysiske aktivitet foregår med udgangspunkt i børnenes sociale relationer og interesser.

Når bøgen springer ud, tager vi fat på de faste cykeldage i Fyrrekrat.

En gruppe børn er, efter at have øvet sig rigtig meget på at cykle, blevet klar til at komme på den helt store tur uden støttehjul. Turen er planlagt til Stokrenden. Cyklerne er pumpet og madpakkerne er smurt. Vi har en snak om hvem der kører forrest og hvem der kører sidst. Det er ikke noget cykelræs og det er forbudt at overhale. Vi skal selvfølgelig passe på bilerne. Vi cykler derudaf, kigger os for og er rigtig gode til at passe på. I området ved den tilsandende kirke er der bakker, hvor de børn som trænger til et større sus under vingerne drøner nedad,

mens andre foretrækker at trække cyklen. Ved Stokrenden leges der og løbes op og ned af klitterne, der samles sten, skaller osv. Og der snakkes om hvad vi finder. Børnene er gode til at opmuntre hinanden, hvis nogen synes det er hårdt. Børnene har en dejlig følelse, når de kommer hjem. De er seje og har overskredet nogle grænser. De har cyklet meget længere end de troede de kunne.

Børn i udsatte positioner

Det pædagogiske personale reflekterer over og handler på at justere læringsmiljøet, så alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Nogle børn havde svært ved at komme i leg og den voksne arrangerer en masse aktiviteter og konkurrencer på hundebanen. Der er tovtrækning, stafet, slalomløb og meget mere og børnene strømmer til. Den voksne sørger for, at den førnævnte gruppe børn, bliver en del af legen. De konkurrerer, løber, balancerer og har det sjovt med hinanden.

Forældresamarbejde

Det pædagogiske personale tager initiativ til kontakt til forældrene, og kontakten er kendetegnet ved både udveksling af information og dialog fra begge sider.

Har et barn vanskeligheder med ex. fysisk at holde trit med vennerne (barnet kan være hæmmet af dets størrelse, eller er i dårlig form) kontakter vi forældrene, så vi sammen kan skabe en ramme for barnet, hvor det har mulighed for at røre sig noget mere. Vi taler om fritidsaktiviteter og kost, samt de tiltag vi kan gøre i børnehaven for at motivere barnet til mere bevægelse.

Sammenhænge

Børnene er medbestemmende i processen omkring valg af aktiviteter i overgangen mellem børnehave og skole.

I Fyrrekrats Storegruppe laver vi mange forskellige aktiviteter. Der tages udgangspunkt i det der fanger børnene lige nu. Alt fra det kreative til læring om natur, opgaver, ture ud af huset og leg. I øjeblikket er "skole" opgaver og ex. "Stopdans" på alles ønskeliste ligesom i efteråret hvor "Stopdans" var et fast indslag, da vi havde "Legekunst". Ved evalueringen lå "Stopdans" altid på 1. pladsen.

5. NATUR, UDELIV OG SCIENCE

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om natur, udeliv og science

I Fyrrekrat er vi ude i den dejlige natur det meste af tiden. Skoven er lige uden for døren, så naturen og alt hvad den rummer, er en naturlig del af børnenes hverdag. Vi arbejder med årstidernes skiften og finder og undersøger livet i skovbunden. Børnene er meget optagede af at finde små dyr, som kommer i dyreglas. Vi googler dyrene, eller finder en dyrebog. Finder ud af hvad de hedder, hvad de spiser og hvor de bor. Vi følger planters rejse gennem hele året og børnene lærer tegnene på de forskellige årstider. I denne vinter med sne og is, har de lavet sæbebobler som fryser i luften i stedet for at springe. De har lavet islygter og små isophæng med kogler, grene

bark og hvad de ellers kunne finde. Hver vinter laves der fuglefoder mange gange, som hænges op i træerne omkring børnehaven. Derudover er børnene fantastiske til at lege med skovens materialer og boltrer sig i blødt mos, bark, sand, huller og træer i et fantastisk kuperet terræn.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Vores udeliv appellerer til børnenes fantasi. De leger hovedsageligt med det naturen tilbyder, så som sten, pinde, mos, kogler, flis og hvad de ellers finder. Fantasien udfolder sig og en pind bliver til en slange eller et våben, mos bliver til troldemad, kogler og flis til penge eller pynt på en kage. Vores legeplads skiller sig ud fra andre legepladser, da vi jo ligger midt i skoven og legepladsen udfordrer børnene kreativt og motorisk.
I det psykiske læringsmiljø	Børnene udvikler sig meget motorisk i den tid de er i børnehaven. De finder ud af hvad deres krop kan. De udfordres, også ved at se hvad de andre kan og de oplever at lykkes.
I det æstetiske læringsmiljø	Vi gør alt hvad vi kan for at vores legeplads er indbydende og vedligeholdt og dermed appellere til leg og fysisk udfoldelse.

Når vi arbejder med natur, udeliv og science kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv <i>Der er mange og varierede naturmaterialer til rådighed. Det pædagogiske personale gennemfører aktiviteter, hvor der samtales med børnene i et lærings- og dannelsesperspektiv (f.eks. inddrages børnene i at passe planter samle naturting til eksperimenter og kreative aktiviteter, samt at børn dannes til at tage stilling til miljøspørgsmål ved f.eks. at sortere affald.</i>   En af vores tilbagevendende sommeraktiviteter er vores drivhus og køkkenhave. Børnene medinddrages, når der skal besluttes hvad der skal sås og plantes. De er med til fra begyndelsen, at så frø til agurker og tomater, sætte kartofler til spiring og plante. Børnene er med til at grave kartofler op, vaske og koge dem, for til sidst at lave lækre kartoffelmader eller biksemad på bålet.</p>
<p>Børn i udsatte positioner <i>Det pædagogiske personale reflekterer over og handler på at justere læringsmiljøet, så alle børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.</i>   Når vi oplever et barn i mistrivsel, søger vi i første omgang at hjælpe barnet via pædagogiske tiltag i samarbejde med forældrene, hvor vi i fællesskab prøver at løse det som er svært for barnet. I nogle tilfælde søger vi hjælp gennem institutionsrådgivning, hvor specialtemaet kommer med råd og vejledning.</p>
<p>Forældresamarbejde <i>Forældre kan deltage i hverdagsituationer og planlagte vokseninitierede aktiviteter – særligt ved større aktiviteter og udflugter.</i>   Hvert år afholdes bl.a. forældrearbejdsdag, hvor en gruppe forældre sammen med to medarbejdere, planlægger og tilrettelægger dagen. På dagen forskønnes vores legeplads med reparationer, pålægning af flis og sand og mange andre ting. Vi har en rigtig hyggelig og effektiv dag og spiser sammen ved dagens afslutning.   Dagen er utrolig værdifuld i forhold til forældrenes sociale samvær og der kan opstå venskaber forældrene imellem.</p>

Sammenhænge

Det pædagogiske personale har fokus på at understøtte alle børn i at turde møde nye udfordringer, fordybe sig, være vedholdende og kunne indgå i et børnefællesskab.

Når børnene kommer i Storegruppen bliver de en del af et nyt fællesskab. En af aktiviteterne her er cykelture ud af huset. (Styrkelse af motorikken, færdselsregler, naturoplevelser) Der bliver arbejdet på, både hjemme og i børnehaven, at kunne cykle uden støttehjul, så man kan komme med på turen. Turen er for alle en stor oplevelse, hvor børnene alle er en del af, at turen lykkes. Vi følges ad, venter på hinanden og får gode fælles oplevelser så som at lege på stranden, hoppe i klitterne og udforske området.

6. KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om kultur, æstetik og fællesskab

I efteråret deltog Fyrrekrat i projekt "Legekunst" som er et landsdækkende projekt, hvor hovedformålet er børns medinddragelse.

Vi arbejdede med børns sprog, lyde, stemninger, rim og remser.

Processen var fantastisk. Ud fra børnenes idéer, blev der lavet sange, melodier, rap og eventyr. Den dag i dag, synger de stadig sangene og husker eventyret, hvor de selv har bestemt handlingen.

Projektet var en fantastisk læring for både børn og voksne, hvor vi voksne oplevede hvad børnene egentlig selv kunne, hvis vi trak os lidt, men greb de bolde de kastede i luften.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	I projektet blev instrumenter, bøger, tegneredskaber og rum stillet til rådighed, så børnene kunne udfolde sig og være medskabende i det der blev til et sjovt eventyr og fantastiske sange. Efterfølgende har vi anskaffet os et energihjul, hvor idèen er, at børnenes egne sange, rim og remser, lyde fra naturen og meget mere, skal indspilles og bruges i hjulet. Lydene vil komme frem, når børnene løber i hjulet.
I det psykiske læringsmiljø	Børnene får ejerfølelse af projektet, da de har haft medbestemmelse i hele forløbet. Det er tydeligt i dette projekt, at børnene har været medbestemmende fra dag 1 og det har på den måde

	været med til at projektet har været en succes. De er blevet hørt og set og så vokser man.
I det æstetiske læringsmiljø	Projektet har været en succes og alle har været medinddraget. Børnene har løbende lavet tegninger af handlingen i deres eventyr og disse blev hængt op på væggen, hvor de ofte snakkede om, hvad de havde tegnet. De andre børn fulgte også interesseret med. Tegningerne blev til sidst sat sammen til en eventyrbog, som børnene har fået med hjem

Når vi arbejder med kultur, æstetik og fællesskab kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv</p> <p><i>Der er balance mellem børneinitierede legeaktiviteter og relevante vokseninitierede pædagogiske aktiviteter i større og mindre grupper.</i></p> <p>Vi har stor respekt for børneinitieret leg og er der en fantastisk leg, bryder vi som udgangspunkt ikke ind. Derudover er der mange vokseninitierede aktiviteter eksempelvis temaer, hvor de voksne har planlagt og sat retningen. Retningen ændres nogle gange af børnene, fordi de finder på noget andet.</p> <p>Eksempel:</p> <p>En voksen planlægger tema og går i gang. Børnene har dog mere lyst til at afgrene vores mange juletræer, så de kan bygge en hule. Dette bliver så i stedet tema. 14 fantastiske dage, hvor børnene fik stablet en stor dyngestammer til en hule.</p> <p>I området omkring aktiviteten, blev der gynget, lavet bål, klatret og leget.</p>
<p>Børn i udsatte positioner</p> <p><i>Det pædagogiske personale involverer børn med behov for ekstra indsats regelmæssigt i børnegruppens aktiviteter, lege og rutiner.</i></p> <p>Vi oplever nogle gange børn trække sig fra fællesskabet af forskellige årsager. De kan virke triste, tavse og søger ikke vennerne. Det skaber selvfølgelig bekymring. Vores opgave ligger i at finde barnets styrkesider, som kan være med til at fremme barnets selvværd og selvtillid. Barnet skal ses og anerkendes med det der fylder lige nu.</p>
<p>Forældresamarbejde</p> <p><i>Det pædagogiske personale giver forældrene indsigt i og viden om børnehavens dagligdag, herunder pædagogiske refleksioner. Personalet og forældre har dialoger om udvalgte rutinesituationer og aktiviteter i fællesskab. Forventningerne til forældrenes engagement er tydelige.</i></p> <p>Ved modtagelse af nye børn, tilbydes forældrene en opstartssamtale, hvor de bl.a. informeres om vores pædagogik og alle børnehavens faste traditioner og arrangementer. Forældrene er i høj grad med til at skabe kulturen i børnehaven.</p> <p>Dette sker ved, at vi medinddrager dem i forskellige aktiviteter, så som arbejdsdag, grillfest og julefest, hvor forældrene er en aktiv del af planlægningen. Denne kultur og fællesskabet gives videre til nye forældre.</p>
<p>Sammenhænge</p> <p>I Fyrrekrat lægger vi vægt på, sammen at passe på naturen. Børnene lærer at de ikke skal kaste affald og ligger der noget, skal vi samle det op. Et fælles projekt, hvor både voksne og børn har ansvar for, at legen foregår på legeplads, hvor der er rart at være.</p>

Systematisk evaluering

